

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljijo pošiljati (frankirani) vredništvu (Reiserstrasse 8), naročnine, oznanila in reklamacije pa založništvu: tiskarju J. Leonu v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 10 kr.

Kako se naj budi in goji ljubezen do Najvišje vladne hiše, do očetnjave in domovine.

Spisal Fran Suher.

(Dalje in konec)

V katerih predmetih pa se posreduje spoznavanje domovine?

Že elementaren pouk pomaga nam v to svrho.

V nazornem nauku uči se deca spoznavati predmete, ki ga obdajejo. Učitelj jemlje nazorna sredstva najprej iz ožjega in pozneje iz zmiraj širjega kroga domačije.

Da otrok stvari v domačiji pozna, s tem smo tudi pouzročili zanimanje za nje in pripravili podlago za čut ljubezni do domovine.

Drugi predmet, ki pa pozneje v to svrho nastopi je domovinoslovje.

Ni ga v šoli važnejšega predmeta, v kojem bi imeli toliko prilike ljubezen do domovine izbujati, nego je imenovani. — Tu slikaš deci domače vasi, trge in mesta, opisuješ hrib in dol, potok in reko ter jo zavzemaš za vse, kar nam domovje lepega podaja. Če bode nauk mikavne oblike, vesel te bode otrok poslušal in ljubezen, ki se mu izbuja za dom, brala se mu bode na obrazu. Da pa bode pouka mikavna, moraš biti sam za predmet vnet in si poiskati vsa sredstva, ki bi ti mogla pomagati do cilja. O sredstvih govoriti, peljalo bi nas čez cilj naše naloge; omeniti pa smemo njih obilost, ki ne pusti učitelju, v zadrego priti.

Govorili smo do sedaj le o ljubezni do domovine; a isto, kar smo povedali o njej, velja tudi o tem, kako se izbuja ljubezen do vladarjeve hiše.

Pred očmi imamo šestletnega otroka. On še ni daleč prišel iz obitelji, zato mu je pa tudi vladar neznan. Obzorje otroče — posebno otroka na kmetih — je na tako mali krog omejeno, da se težko o vladarju kot takem v višjem pomenu govori. Pač pa se lahko govori o vladarju kot našem ljubeznivem očetu, ki za nas in za mnogo, mnogo drugih nepristrano skrbi, ubogim rad pomaga, pravične ljubi kot svoje otroke ter hudobne po očetovsko kaznuje. Da pa tvoje besede, učitelj, ne bodo besedovanje, stopi pred otroke, pokaži njim milo podobo vladarja, popiši

jo, opozori je na oči ljubezni, prijaznost lica. Opominaj je: kakor ljubijo svojega očeta, tako naj ljubijo vladarja, kajti tudi on je nas vseh oče. Podoba Njegovo pa naj imajo zmiraj pred očmi in v časti, kakor imajo v časti podobo očetovo. Otrok bode si tvoje besede vtisnil v dno srca ter ljubil vladarja, kakor ga otrok ljubiti zamore. Ko se je v teku dveh let pozorišče znanosti njegovemu duhu razširilo, poveš mu o vladnej hiši lahko več. Domovinoslovje bode te na to opominjalo in ti pokazalo, kako daleč bode moč otroku vladno hišo v svoji bistvenosti raztolmačiti.

Smelo govoriš, da nam vladar skrbi za domovino; on nam jo varuje pred sovražniki, daje nam pravo ter je sé svojo dobrotljivosti povsod pomagati pripravljen. S hvaležnostjo izbuja bode se otroku globoko spoštovanje in ž njim iskrena ljubezen do vladarja.

Država in tedaj tudi očetnjava niste še prišli v last duha otrokovega, zato pa še imaš čas, domovino bolj odkrivati, da jo bolj ljubijo. Če bodo domovino dobro poznali, lahko bode spoznavanje cele očetnjave, če bodo domovino iskreno ljubili, ljubili bodo očetnjavo, kedar jo bodo poznali, — tudi iskreno.

V to svrho ti gre na srednji stopnji naravoslovski pouk vspešneje z domovinoslovjem na pomoč.

Kakor pomaga pouk v domovino- in naravoslovju v dosego formalnega cilja oziroma na ljubezen do domovine, tako pouzročneje na višjej stopnji dobro poučevanje v državoslovju z vednim ozirom na formalni razvoj otročjega duha posebno ljubezen do — očetnjave in vladne hiše. Razkladaj tudi tu v živih barvah lepote očetnjave, govori iskreno ter ljubeznjivo o nje prebivalcih in glej, da bodeš otrokom vnel zanimanje za njo, tedaj bodeš tudi kmalu ljubezen do nje oživil. — Zdaj še le, na tej stopnji bode otrokom težki stan vladarjev pred oči stopil; zato bode pa tudi vdanost in čestitljivost do vladne hiše še globeja postala.

Tu smo dospeli na isto stopnjo, kjer ima učitelj že v raznih predmetih pa tudi na duhu učenca mnogo več pomoči v pospešstvo patrijotičnega in domoljubnega čuta, nego na spodnji in srednji stopnji.

Med predmeti je največje pomenljivosti zgodovina. Kakor domovinoslovje, oziroma državoslovje pouzročuje čut ljubezni zbog spoznavanja domovine in države, tako pospešuje zgodovina iste čute po izglelih.

Narodna šola ima nálog, znanje zgodovine v podobah črtic posredovati. Zgodovina pa ima toliko izgledov domoljubja in zvestosti do vladne hiše, da je ima učitelj na izbiro. Paziti je le, da se ne jemljejo uzori iz daljine, kajti domača zgodovina ima obilico takih, ki otročjemu duhu bolj ngajajo, nego značaji iz oddaljenih, nezapopadljivih časov.

Kako bi se povzdignila otroku duša, ako mu učitelj pravega domoljuba, pravega, zvestega požrtvovalnega državljana, ki je daroval kri in življenje za dom in cesarja živo pred oči stavi. Se ne bode mlado, vsemu dobremu odprto srce zavzelo za uzoren značaj, ne bode li vzplamtelo ter gorelo za dom in si prizadevalo osebo zgodovine kot lep izgled posnemati?

Da, gotovo! In trditi smemo, da ni boljših sredstev v izgojo otročjega duha na ravnost, nego je zgodovina.

Daljni glavni predmet vzgojevalnega značajo je „jezik“.

Učitelj! uči deco spoznavati svoj materini jezik, uči jo ga pravilno govoriti, pomagaj ji zapopasti njegovo krasoto in ceniti njegovo vrednost, uči ga ljubiti iz srca, kakor svojo mater, da bode otrok vedel, koliko dobroto mu je domovina ž njim podarila in storil bodeš mnogo za domoljubni in patrijočen čut.

Kajti naj ožjiša in najlepša vez, ki veže srce na domovje, je jezik. Ž njim podedovali smo od matere in domovine največji zaklad, ki je, kakor domovina, naj globokejše spoštljivosti in ljubezni vreden. Otroku, ki ne ljubi svojega jezika, manjka pol duše, in podoben je divjaku, ki si ni zaveden nastanka in življenja; otrok, ki ne ljubi materinščine, je najslajšega čuta nag, njemu manjka — temeljni kamen za poslopje нравnega značaja; takošen človek ni sposoben, čut domoljubja in patrijotizma sprejeti! Vsaj je vendar jezik žlahna neizprazljiva posoda, iz katere zajema hrano svojeji duši; vse, kar je blagega na duši, prišlo je iz te posode in tudi čuti domoljubja ter patrijotizma prihajajo iz nje. V jeziku so zakopani neizmerni zakladi plemenite hrane za razvoj ljubezni do domovine, očetnjave in vladne hiše. Spominjajmo se proizvodov naših pesnikov, pravih biservov za ukras otročje duše. Učitelj, segaj pogosto v to bisernico in kaži njé zaklade nežnej mladini! Kako milo nam segajo pesni, polne domoljubja v srce! Ne bodo li tudi plemenitile dušo otroka z enakim čutom, ki ga je pesnik v podobi pesni izraževal? Naj se mladina navžije duha narodnega pesništva in i domoljubnih pesnij, in postala bode steber države; iz nje bodo izhajali uzorni državljani, kojim bode srce na pravem mestu bilo. Njih duša se bode navzela pravih uzorov za domoljubni in patrijotični čut, in pripravljeni bodo po znanih izgledih dati življenje in kri za blagor in prosvěto naroda, za slavo domovine in vladne hiše.

A da bode mogel otrok zapopasti čut, ki veje v pesniških proizvodih, treba mu je, da svoj jezik dobro zna in da je vpeljan že tudi v domače slovstvo. Temu je treba mnogo truda in časa. Zato se mora čas, ki je odmerjen za jezik, vestno v odločen namen porabiti, ne se pa v neumljivih predmetih tratiti. Otrok naj se uči to, kar mu je najbližje, dobro spoznavati in potem ono, kar mu je celo tuje. Če se bode mladina silila s tujimi jeziki, odtujila se bode materinščini, s tem pa tudi domovini in državi. S tujim jezikom upeljavajo se tuje šege, a domače se odstranjujejo. Z domačimi šegami pa gine vse spoštovanje domačega, zatira se čut domoljubja in uvaža se tujstvo, ki je vsekdar bilo propad narodom.... Poslušajmo, kaj o tem govori mnogo slavljene nemški „oče“ Jahn:

„Traurig ist es, die Männer als ausländische Affen und Gecken und Narren zu sehen, Zeitgenossen, die in einen Fremdenbalg geschlüpft sind, dem Deutschschofel aus Paris huldigend, was aus giftigem Schlunde Deutschland beschmeisst. Unheil, Unglück, Schmach, Schande, Elend,

Verderben und Tod über Jedermann in jeglichem Volke, der vom Auslande das Heil und den Heiland erwartet“.... „Jede Schule, wo eine fremde lebende Sprache schulplanig gelehrt wird und als höchst notwendiges Bindemittel gilt, legt dem Volksthume einen Hinterhalt zum Ueberfalle für den Feind. Durch das Schulgebrüll der Schulkinder lernen sie sich aus Deutschheit heraus. Mit den fremden Sprachen lagert sich eine fremde Besatzung in Kopf und Herz; das Gemüt ist dann vom fremden Geiste besessen“.... „Wer fremde lebende Sprachen künftig braucht, mag sie lernen, in die Volksschule gehören sie darum nicht“.... „Durch fremde lebende Sprachen in deutschen Volksschulen werden deutsche Leibeigene auf eigenem Boden, Frohnknechte und Sprachsklaven fremder Völker“.... „Die deutsche Volksschule soll deutsche Menschen bilden“. Te besede, za nas in naše razmere uporabljene, so pač prav poučljive in dosta nazorno nam dokazujejo, da tuji jeziki ne povspešujejo blagih čutov patrijotizma in domoljubja. Držimo se torej načela:

Materni jezik je temelj omike, podlaga blagorju naroda in države ter ljubezen do njega pogoj ljubezni do očetnjave, vladne hiše in domovine!

V ozkež zvezi s poučevanjem materinega jezika in njegovim upljivom na izgojo otrok v tem obziru stoji petje. Lepo petje ni zaden predmet ljudske šole, ki na izobraževanje dobrega srca upljiva, ampak eden prvih. Jean Paul pravi: „Veselje je obnebjje, na katerem se vse razvija, le strup ne“. Kateri predmet pa da otroku toliko veselja kakor petje? Če pa veselje vse dobro pospešuje, zakaj ne bi tem bolj razvitek plemenitih čutov domoljubja in patrijotizma?.... Ako si je vzgojitelj izbral kitice patrijotičnih pesem ter njih pomen, prej ko je začel peti, tudi deci raztolmačil, tako da jo je v srce segrelo — s kakim veseljem se bode pesem popevala. Z napevom dvigne se še le pravi pomen v last otročjega duha in gorečnost za predmet pesni kipi mu na obrazu. Popevajmo torej patrijotične lepe pesni in budili bomo domoljubje ter patrijočen čut našej deci!

Navedenim predmetom v močno podporo, oziroma na njihovo odgojevalno stran služi telovadba.

Telovadec postane uren, gibčen, močen ter strpljiv na telesu; a to povspešuje enake lastnosti duha. Deček postal bode vsled svoje moči zaveden, samosvesten, neustrašljiv mož. Pridobil si je toraj nekaj lastnosti dobrega državljana. A to še ni vse. Glej dečka, ki kakor vojak stopa s korakom na korak; vidi se mu, kakor bi se čutil že zdaj pravega branitelja domovine, in tako tudi je! Učenec, telovadec smatra se vojaka in pogum se mu sveti iz čela, kajti on ve, da bode, kedar resnica nastopi, sé svojo spretnostjo državi služil. Ker pa je pogumen in neustrašljiv, branil bode domovino s pravo ljubeznijo ter za njo, če treba tudi življenje daroval.

Omeniti je še nekega zavoda, ki je v dosego našega smotra jake važnosti. To so šolarske bukvarne. Dobro urejena šolarska bukvarna povspešuje pod vrlim navodom učiteljevim neizmerno izgojo patrijotičnega

čuta. Treba pa je skrbeti v prvem obziru za dobre, poučljive knjige, izgledno [patrijotične vsebine, v drugem pa paziti na to, da se knjige s pravo razumnostjo berejo tako, da ima deca od čitanja hasek. Čitanje knjig odločevalo je že mnogokrat kakovost značaja. Kakor romani, fantastične in pustolovne pripovedke izbujaajo čitatelju nepremagljivo silo nemira, ki ga stori pohlepnega po enakih dejanjih, o kakoršnih je čital, ravno tako morajo spisi o domovini, domači prirodi, domače pripovedke, karakteristike za očetnjavo in domovino zasluženih mož in zgodovine očetnjave na otroka in njegovo srce blagodejno upljevati. Proč tedaj z malovrednimi pustolovnimi romani; proč s knjigami, ki so iz vnanih dežel priromale v očetnjavo, da bi izneverile diko državne bodočnosti, mladino, svojemu svetemu namenu in ki toliko nepotrebnega denarja za pogubljen smoter [požró! Naše bukvarne naj se napolnijo s proizvodi domačih pisateljev, od kojih smo si svesti, da pišejo za blagor in prosveto naroda iz blagih nagonov in ne gledajo na materijelni dobiček, ki je povod mnogim tujim pisacem za svoja dela.

Pretehtovali smo tekom te razprave upljev obitelji, šole v obče, šolskih predmetov ter šolarskih bukvarov na ljubezen do Najvišje vladne hiše, očetnjave in domovine, spoznali važnost tega upliva ter videli, da imamo lepe izdatne pripomočke v dosego našega smotra.

A vendar niso navedeni pripomočki nikakoršne absolutne vrednosti, ampak njih vrednost je od glavnega faktorja, namreč od sposobnosti in značaja učitelja odvisna. Od njegove sposobnosti je odvisno, kako mikavno poučuje, kako rabi predmete, kako n. pr. izbira zgodovinske slike in kako daleč zna njih vsebino prav porabiti. Od njegovega značaja odvisno pa je še več! Če hoče učitelj značaje odgojevati, mora biti sam značajan! To je glavni faktor v dosego našega smotra!

Ali morda misliš, da bode učitelj, ki nema za narod srca, obudil otročjo ljubezen do njega? Nikakor ne!

Ali misliš, da bode, ako se hlini, besede lepotiči, ter ž njimi pita deco, ji segrel tudi v srce? Nikakor ne! Kar od srca ne pride, ne ide k srcu! Vsi pripomočki izgubijo tu vrednost.

Značaj, jeklen značaj učitelja in njegovo iskreno, odločno domoljubje in patrijotčno, lojalno obnašanje bode spodbujalo njegovo mladino k enakemu obnašanju! Učitelj! na čelu ti bere mladina, kako je tvoje srce. Glejmo torej, da se sé svojim srcem ne pregrešimo nad srcem nježne mladine!

Tudi nam veljajo besede pesnikove:

Okleni se predrage domovine,
Posveti v blagor srce jej in dušo.
Tu ima korenine tvoja moč.

Kronika

Ljudske učilnice pri D. Mariji v puščavi.

(Dalje in konec.)

† Janez Kocmut.

Dné 19. marca umrl je v Rušah Jan. Kocmut bivši učitelj v Puščavi. Mariboru izhajajoči šolski list „Popotnik“ šte. 7. z dné 10. aprila 1883 piše v svojem nekrologu tako-le:

„Mesca maja (7.) je prišel drugokrat za proyizorja v Puščavo, kjer je bil dné 20. jul. 1853. l. stalnim učiteljem potrjen.

Tukaj je imel jako težavno delo. Ker je leta 1852. šola in duhovnišče do tal pogorelo, najela je občina, za čas, da se zgradi novo šolsko poslopje, šolsko izbo pri cestnem pekarju. S koliko težavo je poučeval v krèmi, kjer se je neprestano popivalo, kričalo in na takališči igralo, pripovedoval je večkrat sam. Pa vkljub vsem tem nezgodam se je stavljenje novega poslopja od leta do leta odlašalo. Kocmut se je na vso moč trudil, da se storè potrebni koraki v stavljenje šolskega poslopja; ko pa vidi, da vse nič ne izda, sestavi prošnjo do Njih Veličanstva. To prošnjo podpisal je on, in, kakor pravi, vsi njegovi ljubi učenci. Odgovor na to je bil stavbinski navod, (komision), ki je čez tri tedne l. 1856 v največjeji zimi prišel iz Gradea, da ogleda in presodi razmere.

Čez leta dni 20. jul. 1857, začelo se je staviti novo poslopje, katero se je do jeseni 1858 dodelalo. Dné 3. novembra 1858 preselil se je J. Kocmut v svoje novo stanovanje. Pa le kratko časa je tukaj prebival, kajti je bil premeščen v Ruše, kamor je 22. decembra 1858 odšel. V Puščavi je služil ravno 6 let, v Rušah pa 24 let in 29 dni.

Mladina izgubila je ž njim učitelja blagega srea, učitelji pa prijaznega in odkritosrčnega prijatelja. Posebno pa nam je povdariti, da je bil pokojnik ves čas svojega življenja zvest sin svojemu narodu, ter se je tudi trudil mu do večje veljave in sreče pripomoči.

V svojem narodnem prepričanju ni nikdar omahoval, ter si je tako ohranil do zadnega diha čist, neoskrunjen in posneme vreden značaj.“

„Bodi mu zemljica lahka!

Bodi mu blagi spomin!“

1884.

Šolsko leto se je pričelo dné 16. aprila sè slovesno sv. mešo.

Poučevalo se je vse leto celodnevno.

Za šolo sposobnih otrok je bilo 134, obiskajočih pa 131. Dva se radi telesne slabosti nista v šolo sprejela. Kakih 25 učencev je šolo bolj ali manj obiskovalo neredno. Radi malomarnega šolskega obiskovanja so se morale 4 stranke kaznovati.

V sadjereji so se poučevali vsi učenci II. razreda, in večji I. razreda. V vrtu je letos čez 1400 cepljenih dreves, mnogo pikiranih in semenskih divjakov. Drevesnice po župniji so se za dve pomnožile. Sé šolskim vrtom vred je sedaj 7 drevesnic v župniji.

Prav dobro uredjeno in dobro zagnojeno drevesnico si je letos napravil Jožef Korman mlajši, (Pergauerjev), kateremu se je toraj lep nožič v pripoznanje podaril.

Dne 5. avgusta je šolski nadzornik Fr. Robič šolo nadzoroval.

Dne 13. septembra se je šolsko leto sé skušnjo, pri kateri je bilo več župljanov nazočil, končalo. Pridnejši otroci prijeli so darila, katera je oskrbel župnijski provizor Vincenc Baumann.

Iznej učil so se omislile J. Eichler-jeve predloge v risanje, II. del.

Šolarska knjižica pa se je to leto zdatno pomnožila in to posebno po velikodušnem daru Vincenca Bauman, kateri je razun več različnih knjig tudi lepo število „Vrtčevih“ letnikov šoli prepustil. Šolarska bukvarnica šteje sedaj 70 del v 78 zvezk.

Krajni šolski svet je imel 2 seji, prvo dne 7. februarja, drugo dne 18. septembra.

Za šolske potrebe se je potrošilo 210 fl.

Rojstni dan

Njih Velicanstva, premilega cesarja in deželnega očeta obhajali smo slovesno. Ob 8. uri v jutru zbrali so se otroci, vsi lepo oblečeni v šolskih prostorih, od koder so se potem podali k slovesni sv. meši. Po meši vzeli so učenci pripravljene zastave, štajerske, avstrijske in slovenske, ter so se spremenjani od učiteljstva podali k Trnekovi kapelici. Tukaj, rekli bi na najlepšem prostoru cele župnije, so se otroci v prijetni senci krog kapelice stoječih prijaznih lip raznovrstno kratkočasili. Tudi so prepevali premile domače, rodoljubne pesmice, da se je daleč na okrog razlegalo. Ko pa Vincenc Baumann razloži pomen veselice, ter končno škrat zakliče „Živijo!“ cesarju in cesarici, zadoneli so iz mladih in zdravih grl tako jasni in krepki glasi, da se je to slišalo daleč tje po dolini sv. Lovrenca.

Pačastil nas je tudi velečenjeni železniški nadzornik v Mariboru Ladislav Dolkovski sé svojo cenjeno rodovino, kar nas je vse posebno veselilo.

Naj bi ta mala in nježna veselica tudi nekoliko v to pripomogla, da se v mladih sreih vzbuja in ohrani živo goreča ljubezen. in neomahljiva vdanost in zvestoba do našega milega cesarja, do mogočne Avstrije, pa tudi do premile naše slovenske domovine.

Da se je pa ta veselica pripraviti zamogla, v to so pripomogli Ivan Lamprecht, po domače Trnek, ki je radovoljno prepustil prostor pri svoji kapelici, Vincenc Baumann, ki je podaril vino in druge drobnosti, kakor dobitke pri igrah in še drugi. Vsem tem ljubeznivim prijateljem mladine se tukaj dostojna zahvala izreka.

Slovanska poglavja.

V. Rus o Slovanih.

Slovanska vzajemnost — „panslavizem“ —, to je bilo že od davna strašilo stare naše Evrope. Kaj pa ta vzajemnost prav za prav obseza ali obsezati hoče, to je zadostno jasno pojasnil v svojem predgovoru k „Slavjanskim zbornikom“ veleučeni N. Strahov v naslednjih, prevdarka vrednih potezah:

Splošni smoter našega „zbornika“ — govori pisatelj — je tako prost in jasen, da k njega razjasnenju pač ne bo treba tratiti dosti besedi. Nič manj tudi ne bo treba razkladati v čem in kakó zamore biti zanimivo poučevanje slovanskih plemen? Na naših vseučiliščih obstoji vže od zdavna prednašanje raz katedre o „slovanskih narečjih in literaturah“, to je, mi smo vže davno priznali, kako je od pogojev višjega jezikoslovnega izobraženja za ruskega človeka eno od prvih znanje jezikov in pismenosti slovanskega sveta. Naša zgodovina, narodopisje, jezikoznanstvo se ne zamore misliti brez tega soudeležujočega elementa. Slovani, kakor tudi drugi národi, sestavljajo dostojen predmet mikavne radoznalosti in preiskovanja; a mi Rusi smo vrh tega še pred vsem dolžni poučevati njih vsled samih sebe, kot pojave sorodstva, pojave našega življenja, ker tudi po svojem notranjem svojstvu stojé z nami v najbolj tesnej zvezi.

„Ako mi že visoko cenimo to, kar je naše, narodno, ako gledamo na to ne kot na kak predmet mikavnosti, z ljubeznijo in cenjenjem takó smo dolžni ta čutila raztegniti v gotovej meri tudi na sorodna nam plemena. Vsako rodoljubje je hvalevredno v svojej osnovi in Rusijo ljubijo tudi ti naši patrioti, katerim so Slovani povsem nepotreben in tuji predmet, kakor je sploh lastno kozmopolitom: pa za človeka raziskovajočega in ljubečega svojemu čustvu visoke smisli — je interes k Slovanom eden od najbolj živih interesov.

Vsaka slovanska narodnost je delce onega sveta, v čegar sestavo mi sami spadamo in na čegar ojačenje mi trdno verujemo. Pa bi se reklo: kaj neki je važnega v drugej malo razviti národnosti? Kakó nam je ceniti njih skromno zgodovino, njih neznatno slovstvo, njih neizobražen jezik? No vendar nam je ona draga kot pojavljenje enoistega življenja, koje mi sami živimo, kot spričevalo njene moči in neizčerpljivosti. Razun nas Rusov nahaja se ves ostali slovanski svet pod tujo oblastjo, pod neposrednim vplivom tujih npravstvenih moči. Ta oblast in tuji vpljiv delujeta vže davno in nevtrudljivo in kaj mi vidimo? Ne gledé na ogromno nesorazmerje moči slovanska samobitnost ne podlega tujim elementom, ne ugašuje. In ta prikazen je za nas dostojna globokega spoštovanja. Kakó se je li zgodilo, da n. pr. romansko-grmanska Evropa pri vsej veličajnosti svojega razvitja in Turčija pri vsej energiji svojega fanatizma in grobijanstva niste zamogli prestvariti te narodnosti v svoje meso in kri? Odkod izvira to njih uporstvo v svojeobraznim razvitju? Ako imamo vero v sami sebe, zamoremo to uganjko rešiti samo z enim — namreč, da v Slovanih veje povsem drugi duh, kateremu je uso-

jeno tudi drugo razvitje. Ako je pa takó, o kakó dragocena je potem vsaka črta, iz katere odseva svojstvo tega duha! Kakšen mnogopomenljiv smisel podaja vsaka podrobnost njega borbe s tujimi elementi!

Evo, to je točka stališča, s katerega mi zremo na svojo nálogo. Naš smoter je: proučiti нравstveno, kulturno in znanstveno življenje nam sorodnih plemen. Dolžnost nam je nevtrudljivo slediti temu svojemu notranjemu interesu, ki ga imajo za nas slovanska plemena, ker to je glavni interes vsega našega delovanja. Zavojevanje, priklapljenje, to je prvo, kar najpoprej dojde v glavo čitateljem časopisov, kadar se počne govor o Slovanih. A to izgleda, kakor da bi zgolj politični interesi še ostajali na svetu in bi ne zamogel eksistovati čisto duševni interes. A takšna predstavljenja stvari in takó ozek obzor ne zamorejo gotovo imeti trudoljubni soudeležniki pri našem slavjanskem delu. Istinito bodi rečeno, da vsak, videči v slovanskem vprašanju zgolj politično vprašanje, pomišljajoč samo na vladarstveni interes, le očevidno kvari in zaprečuje to delo. Rusija bi pri tem spravila sama sebe v političnih odnošajih v močno neljubi položaj, ako bi se odrekla vloge, biti nosilec čisto duševnega interesa. Če bi se mi hoteli ojačiti zgolj s tem nadvladjem, mi bi za ničesar ne bili sposobni. Tako je tudi sè slovanskim vprašanjem: ako nam je usojeno prinesti politični basek našim bratom, ali sprejeti takšno korist od njih, zgodi se to zgolj pod pogojem, da bomo prevdarjali pred vsem o našem duševnem razvitju, o interesu vzajemnosti, s katerem zamorejo z nami strinjati se vsi Slovani.

Tako so torej Slovani pred vsem dolžni se pripravljati k razvitju svojega duševnega življenja, pojmiti toti cilj, truditi se z vsemi močmi zanj, kar je tolikanj težavnejše, ker slovanski svet je v umstvenih in pravstvenih odnošajih obkoljen z velikimi nevarnostmi. Vpljiv zapada ne zamore zgolj zadrževati rast samo zasebnih početkov slovanske kulture; on zamore vničiti v umah teh tudi misel o duševnej samobitnosti Slovanov. Vpljiv zapada ni možno zadostno izmeriti in oceniti. Mi Slovani smo okroženi ž njim, kakor z ozračjem, ki nas prošinja skoz in skoz. Vsaki dan čitamo mi knjige zapada, proučevaje njih način izražanja, obrazotvornost mislij in skladov uma. Ako bi kdo zahotel odvrniti se od vsega tega in biti popolnoma samozaseben, ta bi prevzel jedva premagljivi trud. Zamán je tudi misliti, da je vsa ta raznolika unanost nekaj splošnjega, kozmopolitičnega in pri tem brezbarvnega. Vse je organično zvezano; forma je odsev bitnosti in kdor je prevzel enkrat formo, ta se često spoprijazni tudi z bitstvom. Borba z zapadom je tolikanj bolj opasna, kolikor več je nevednosti in ravnodušja. Kolikor globlje mi proderemo v to življenje, kolikor globokejša ž njim čustvujemo, tolikanj močnejše ono na nas deluje. Kajti to življenje je mogočno in plamenavo, iz katerega se ni mogoče povrniti nepokažen, da bi ne začutil njega sile (moči). Ono vleče nas za seboj in predajoči enkrat njemu svoja čutila mi neradovoljno pojdemo po nja poti, začnemo zamenjavati čustva z čutilami, govoriti z nja jezikom. Le kot zavedni se bomo borili, kot brezzavedni pa podlegli.

In tako nam je pred vsem treba ceniti zvestobo k slovanskim načelom, zahranjenje národnega duha. Le pri tej zvestobi je vsak vpljiv blagodejen, tako, kakor se od vsakega vpljiva usvoji samo to, kar ima istinito vsečloveški karakter. Po tem zamorejo narodnosti, ki se še niso podvrgle mogočnemu upljivu zahoda, hraniti v sebi črte dostojne veličajnega uvažanja, in té, ki so vnišle vže daleč v dotiko spojitve (sravnatelnosti) z zapadom, znajo biti ponosne, ako še ne čustvujejo popolnoma, ker so ostale zveste slovanskim načelom. Vsim je pa potreba pred vsem hraniti čustvo vzajemne ljubezni in zjedinjenja, ter v občnej ideji vse-slovanske kulture tvoriti vse več in več harmonije.“

(Prev. —kl—.)

Dopisi.

Iz Maribora, dne 8. oktobra. Zadnja soboto, nedelja in ponedeljek bili so za naše sadjerejce pa tudi za nas učitelje kaj pomenljivi dnevi, bili so dnevi slave za naš trud, ki ga posvečujemo najvažnejši panogi kmetijstva — sadjereji. Imamo namreč v mislih razstavo sadja, katero je tukajšno sadjerejsko društvo priredilo in katera se je po vsem nepričakovano izvrstno obnesla. 125 razstavljevalcev je razložilo svoje sadjerejske pridelke v krasno dekorovanih T. Götz-ovih prostorih. Mešcan in kmet sta drug poleg drugega tekmovala s svojim najlepšim sadjem, kar kaže, da se kmet začne zavedati, kako važna je racionalna sadjereja boljšemu razvitku njegovega gmočnega stanja. Pa tudi učitelji so pokazali, da so si popolnoma svesti resnice, da je ljudska šola prevažen faktor za zaželjeni napredek v sadjereji na deželi in so se v kaj lepem številu razstave vdeležili, za kar se je učiteljstvu tudi priznala vsa čast. Med vsemi seveda se je odlikovala tako po količosti kakor tudi po kakovosti tukajšnja sadje in vinorejska šola, katera se je pa že naprej odrekla vsakemu darilu.

Res prekrasna, zanimljiva in v vsakem oziru tudi poučljiva kulturna slika bila je tukaj razkrita obiskovalčevim očem. Zastopano je bilo sadje vsake vrste, najbolj seveda jabolka, katerih si videl najmanj čez 50 različnih — med njimi mnogo zelo redkih in odličnih vrst. (Opočniti moramo, da se je k razstavi puščalo le sadje iz okrožja mariborskega glavarstva.)

V soboto na preslavljen god našega presvitlega cesarja se je raztava slovesno otvorila. Že pred desetimi so bili vsi še ostali prostori dvorane obiskovalcev napoljeni, kateri so željno otvoritve čakali. Točno ob desetih nastopi predsednik sadjerejskega društva in intelektualni povzročitelj te razstave, profesor in šolski nadzornik gosp. Fran Robič, ter navzoče takole nagovori:

„Am kleinsten Raum setz' einen Baum
Und pflege sein, er bringt dir's ein.“

Ako pregledamo danes daljne prostore te dorane, tako ne zamoremo resnici tega pregovora oporekati. — Mi zagledamo tukaj sad pridnosti in truda, katerega so prebivalci mesta, in nič manj tudi prebivalci mariborske okolice sadjereji posvetili; mi vidimo tukaj sad pridnosti in dela zoreti.

Ako potujemo čez brege in doline, tedaj se pa tudi ne smemo zakriti spoznanju, da je še prostora za tisoč in tisoč sadnih dreves. Okoliščine so po vsem ugodne, da se vsa mariborska okolica zamore spremeniti v en sam prekrasen sadni vrt.

Da bi se to, kolikor mogoče doseglo, obrnil sem se v preteklem letu do učiteljev mariborskega okr. glavarstva, in z veseljem moram priznati, da je vse učiteljstvo mojemu klicu voljno sledilo. Skozi to, kakor da so me tukajšnja sadje- in vinorejska šola in nekateri meščanje iz Maribora, krepko podpirali, bilo je mogoče osnovati sadjerejsko društvo za okoliš mariborskega glavarstva, katerega smoter je: sadjerejo v vseh panogah povzdigniti, osnovati šolske vrte, izvoliti boljše in poimenovati, kolikor mogoče pravilno posamezne sadne vrste.

Mi pa želimo še višokejši cilj doseči; s tem da gojimo sadjerejo, hočemo upljivati na sree in pravnost ljudstva; sadjereja veže moža na dom, edini družino, požlahtnjuje mišljenje v blagor posameznika, kakor vsega prebivalstva.

Ta vzvišen cilj pa le zamoremo doseči, ako se vsi deležni faktorji dela poprimajo, ako vsi po geslu našega prevzvišenega vladarja z edinjenimi močmi delujemo.

To geslo naj nam bode vselej zvezda vodilnica. Danes pa, na god našega presvitlega cesarja, kateri je za vsakega Avstrijana dan veselja, hočemo zaklicati iz globočine svojega srca: Nj. Veličanstvo naš premilostljivi, mogočen cesar in gospod naj živi! Živio, živio, živio!

Navzočni so navdušeno zaklicali 3kratni „hoch“! — Sedaj pozdravi mestni župan, gosp. dr. Duchatsch navzoče v imenu mesta, in želi, da bi razstava v svojih naslednjih pokazala, kako so Štajerci in z njimi štajersko učiteljstvo vselej pripravljeni, kedar gre pospešavati in povzdigovati veljavo Avstrije in njene kulturne in gospodarske razmere. — Na to predsednik objavi, da je razstava otvorjena. —

Pri tej svečanosti bili so navzoči tudi še c. kr. okr. glavar, gosp. baron Hein, načelnik kmetijske podružnice, ces. svetovalec gosp. dr. Jul. Mullé in več drugih odličnih oseb. Ni naš namen to razstavo natančno popisovati, manjka nam zato tudi prostora; omeniti čemo le, da je bila razstava kaj živahno obiskovana, da so jo počastili celo ces. namestnik iz Grada na nj. ekselence gospod baron Kúbek, nj. ekselence milostlj. knezoškof lavantinski in dež. poslanci gg. baron Gödel, Dominkuš, Radač, Schmiderer, dr. Šue itd., kateri so se vsi prav pohvalno o njej izrekli. V pondeljek je razstavo tudi načelnik c. kr. štajerskega, kmetijskega društva, gosp. baron Washington obiskal ter se o njej prav laskavo izjavil. Tako se mu je dopadla, da je z veseljem vabilo sprejel, posredovati osebno pri razdelitvi daril, katera je bila ta dan ob treh popoldan na vzporedu. Pri tej priložnosti je baron Washington slavil posebno zasluge štajerskega učiteljstva za kmetijstvo sploh in za sadjerejo posebej, ter je svoje veselje izrekel, da se je pri razdelitvi daril tako izdatno na učitelje ozir jemalo. Z radostjo pa je tudi povdarjal, da se je kmetstvo prebivalstvo tako mnogobrojno in tako uspešno razstave vdeležilo, kar je pri nevarnosti, katera vinoreji po trtni uši preti, le dobro znamenje do boljih časov in brez ozira na to tudi lep napredek. S krepkim „Naprej“ konča g. baron svoj zanimjiv govor, in razdelé se darila, skupaj 6 srebrnih in 9 broncevih medalj, 46 diplom in 23 denarnih daril (1 po 10 gld., 5 po 1 zlat, 4 po 5 gld., 1 po 2 tolarja in 12 po 1 tolar). Od učiteljev so dobili: Gg. Fran Praprotnik, nadučitelj v Pušcavi in Janez Stoeger, učitelj pri sv. Petru sreberno, gosp. Karl Udl, učitelj v Jarenini pa brončeno medailo; častno priznanje za zasluge (diplomo) Gg.: Fistravec Jože v Mariboru, Hren Anton v Framu; Jager Janez v Studencih; Ješovnik Šimon pri sv. Rupertu; Leske Ernst, v Rušah; Miklosich Janez v Mariboru; Reich J. B. pri št. Lenartu; Rolla Lorene pri sv. Petru; Rošker Franc v Lembachu; Rajšp Matej pri sv. Jurju v sl. gor.; šola pri sv. Jakobu v slov. gor.; šola pri sv. Lovrencu na kor. žel.; Šuen Franc pri sv. Barbari in Wesiak Janez v Pekrah. — 10 gld.: Windisch Franc v Sl. Bistrici. — 1 zlat: Zemljič Jožef pri sv. Križu nad Mariborom. — Po 5 gld.: Polanec Gregor, pri sv. Lovrencu na kor. želez. in Škorjane Rohus v Makoljah. — 2 tolarja: Kovačič Stefan pri sv. Marjeti na Pesnici. — Razun tega priznala so se še mnogim učiteljem.

teljem posebna denarna darila za uspešno obdelovanje šolskih vrtov in pospeševanje društvenih interesov, katera se dotičnikom pozneje določijo.

Končaje naše poročilo, katero smo z radostnim sreem pisali, izrečemo le še srčno željo, da bi to občno in javno priznanje našega delovanja na polju sadjereje naše učiteljstvo tudi naprej k neumornemu delu na tej poti spodbujalo, kajti pot, po katerem je edino mogoče sadjerejo v vseh njej ugodnih krajih povzdigniti, drži — pravi česki poslanec Tausche — po sredi skozi ljudsko učilnico!

H.

Iz Maribora. (Uradna konferenca). [Konec.] Ob dveh popoldan se zborovanje nadaljuje. Najprej nastopi gosp. Gabriel Majcen in poroča IV. o razkrojitvi stavka (Salzanalyse). Glavna misel te razprave je, da si naj učenci po učiteljevem navodu izglede, na katerih se imajo elementi stavkoslovja tolmačiti, sami snujejo in da se zamorejo vaje in berilni spisi še le tedaj uspešno uporabljati, kedar so učenci to, kar jim je v tej zadevi neobhodno vedeti potreba, že popolnoma zapopadli in razumeli. Svojo razmotrivanje podpira poročevalec s posebnim obrazcem, kojega si je na tablo narisal. — Drugi poročevalec o tem nalogu bil je gosp. Jože Lasbahar, kateri nam na mnogih prav dobro izbranih primerih praktično pokaže, kako se naj učenci s pojmovi posameznih stavkovih članov seznanijo. Njegovo poročilo se je živalno odobrevale.

V. Razmerje realij k jezikoslovnemu pouku v ljudski šoli. V čez eno uro trajajočem govoru, je poročevalec gosp. M. Nerat dokazal, da ima realni pouk prav za prav le jezikovnemu pouku služiti in sicer ima podpirati ustne in pismene vaje, katere imajo vselaj biti središče obeh strok.

Ker nam je ta razprava na razpolago, hočemo ob času celo priobčiti v „Popotniku“ danes naj se čast. bralci zadovoljijo le s tezami, katere so se bile enoglasno sprejele. 1. Realni pouk naj služi jezikovnemu pouku; vendar se pa naj vsakemu ohrani neka samostalnost. 2. Koncentracija jezikovnega in realnega pouka je v interesu tako materijelnega, kakor formalnega in etičnega učnega smotra potrebna; ona pospešuje naraven, praktičen, obstoječ in odgojevalen pouk. 3. Obe poučni skupini koncentrujete se v jezičnih vajah. 4. V eno- do četirirazrednih ljudskih šolah naj bo sploh — tudi za višjo skupino berilo edina podlaga realnemu pouku, naj se pa za utverjenje in dopolnitev realnega pouka in za pospeševanje jezičnih vaj porabijo berila realističnega zadržaja kot vaje v govorjenju, branju in pisanju. 5. Te vaje vršijo naj se pa večidel v urah, ki so realističnemu pouku odločene.

VI. Vršile so se potem volitve stalnega odbora in književnih odborov; volili so se enoglasno zopet dosednji odborniki. — Po prečitaniu in odobrenju zapisnika se predsednik zahvali referentom za njihov trud, navzočim pa za njihovo vztrajnost in pazljivost ter zaključi z željo, da bi učitelji to kar se je danes razpravljalo tudi šoli na prid obrnoli, ob 1/2 5. uri zborovanje.

H.

Iz Krakova. Ni še davno od tega, kar se je vršil shod poljskih in českih lekarjev in prirodoznancev v Poznaniu a uže se je oslavlil starodavni Krakov z drugim temu podobnim shodom. Dne 17. avgusta namerovani namreč shod česko poljskih učiteljev izvršil se je nepričakovano dobro, ter ostane tudi vsakemu vdeležencu v vednem spominu. Prekrasno namero, privabiti česko učiteljstvo v osrčje gališko-poljske narodnosti, sprožil je častni ud pedag. društva, g. Ignac Zoltowski, ki je poklical daljne došle goste, katerih je bilo okoli 200 (tudi dosti gospej in gospodičin) k sebi, katerim so se pridružili tudi vsi takrat v mestu se nahajajoči učitelji in profesorji poljski. V krasnem, obširnem vrtu, ozaljšanim z zastavami poljskih in českih narodnih barv, so bile v senci košatih dreves postavljene številne mize, pri katerih je bil obed. —

Česko učiteljstvo zasedlo je po preprijaznej ponudbi in prošnji odkazana mesta, ne takó pa učitelji poljski, ki so pomagaje g gostitelju, se marno trudili, da bi nobenemu od pozvanih gostov ničesar ne manjkalo.

Po vzajemnem soznanju zjasnila so se lica vseh, razvezala se vseh usta in pojavov odkritosrčnih čutil ni bilo konca. — Kakor na više omenjenem shodu g. Wicherkiewicz k českim lekarjem, takó je odprl usta v pozdrav došlim Čehom g. Maciolowski, iz čegar govora bodi mi dovoljeno posneti nekatere odlomke. Pričel je: „Častitljivi dragi nam gostje! Z nepopisljivo radostjo smo pozdravili in sprejeli naše česke goste v staroslavnem, kraljevem Krakovu in kakor brate, pritiskamo jih k srcu, da bi vsaj nekoliko povrnili ono resnično, vročo ljubezen, ki jo sprejema poljski národ od svojih dragih bratov tam na Labi in Veltavi. Toda mi, poljski učitelji, izpolnjevaajoči v tem pozdravu svojo milo dolžnost, obračamo se k vam, bratje učitelji, kakor k tovarišem na društvenem in takó mnogovažnem polju, na polju národne odgoje. Težimo vsaj nekaj trenutkov prebiti in pobaviti se z vami in kakor brat z bratom, razodeti si vzajemnostno radosti in žalosti svojega stanú in zraven tudi sé snitjem z nami pridobiti si mnogotero izkušnost, s katero nas zamorete obogatiti po vaših velikih izkustvih na polju véde in odgoje, ki jo bomo znali uporabiti pri odgoji poverjenega nam pokolenja. Da, mnogo, vrlo mnogo se nam je mogoče od vas naučiti! Podobni sta si osodi zgodovine mojega in Vašega naroda. Vi, kakor mi, dragi bratje, morali ste se dolge veke bojevati za ohranjenje svoje narodnosti, morali prenašati mnoga nasprotja od svojih odvekih neprijateljev. Toda vi delujete in bojujete se še doslej in ste nam vzgled vztrajnosti in svete navdušenosti v boju za ohranjenje najdražjega imetja: duhá narodnega! — Po stoletih, krvavih vojskah zgubili ste po belogorskej bitvi svojo politično samostalnost. Milijonovi národ, potlačen, izrovan po neprestanih bojih, štel je po míru westfalskem komaj nekoliko stotisoč Čehov in umolknil je po bogatih českih njivah českí govor, umolknila je po vaséh česka pesen, pozabljevana celó od samih českých rojakov; knjige česke so bile sežgane na granicah, da bi bil tako dobro uničen sled cveteče česke literature. Dá, zdelo se je v tej turobnej dóbi, da se celó Čehi sami odrekaajo svojih narodnih pravic. Toda minula so leta turobnosti in globokih trap, in na tem pobratimskem národu se je potrdila sveta in neovrgljiva resnica, da plemeniti národ je mogoče iztrezniti, da privedi tudi v največji upadek, toda duhá njegovoga ubiti je — nemogoče. Pod sipom in pepelom sežganih českých vesnic je tlel neumrljivi národni duh. Železna volja národa in neizmerna vztrajnost razpihala je pozaostale iskre ljubezni do domovine v veliki požár, ki je raznetil sreá celega národa. Po valovih českých vod donela je zopet mila česka pesem in odmev te pesme odbijal se je od gor in skal českých in napolnil loge, gaje in dobrave česke. Pa je vstal národ in z milijonovimi usti zaklical: Nisem poginil — živim — in živel bom na veke! — In v tem velelepem, nezaslišanem delu narodnega prerojenja kako vzvišen list si je napisalo v večem in hvaležen spomin národa učiteljstvo česko!*) Njegova je ta neumorna, sveta delavnost, da je bila sprebujevana v českem ljudstvu zavest prirojenih narodnih pravic, ljubezen k zgodovini in maternemu jeziku, njegova je za sluga, da českí narod dandanes v vseh vrstah v svetem ognju deluje za svoje povzvišenje v moralnem, materijalnem in narodnem obziru! Část in slava učiteljstvu českemu, ki takó častito spolnuje svojo dolžnost! Bodi nam učiteljem poljskim njih vzgled v močno spodbudo in vzor k nasledovanju! Vsaj tudi národ poljski, raztepen po nesrečnej osodi ne čuti

*) Kaj bomo pa porekli o marsikaterem po Slovenskem?

se povsod srečen in v krvaven potu mora se bojevati za práva, ki so mu jih njegovi domoljubi pridobili in ubranili. Samo v enej državi in to v domovini naše Avstrije, zamoremo Poljaki po dobrotljivosti najmilostljivejšega in najljubljivejšega vladarja, svobodno se razvijati in gojiti narodnost in narodni jezik svoj. Zato pak tem boljnestnejše prenašamo delež naših poljskih in českih bratov, ki morajo takó nasilno se bojevati proti potlačevanju jezika in národnih pravic tam, kjer se jim stavi na pot umetno narejeno presilje. Mi učitelji poljski ravnali se bomo po vašem vzgledu; vaša dejanja in nerazborna vztrajnost bodita nam v vzor! Iz vaših vspehov zajemljemo tolažbo in navdušenje pri delu in odgoji bodočih pokolenj našega národa! Za takó krasne trenutke, katere ste nam, dragi bratje, sé svojim prihodom napravili, za to povznešenje našega duhá, z vašim pristrénim spobratenjem z vami ni mogoče se nam drugače zahvaliti kakor z vročo željo, naj bi Bog vaše blagodarno delo tudi na dalje poblagoslovil! Kličem torej v imenu vsega našega učiteljstva: „Nauuczycielstwo czeskie niech żyje! Na zdar!

Ta govor je zbudil vsesplošno navdušje. Gastje so obkolili govornika, objemali in poljubljali ga, zahvaljujoč so mu za vroče besede bratovske simpatije. V resnici povznašajoč in ganljiv je bil pogled na ono harmonijo in pristrénost, ki se je pojavljala v tej številnej združbi českih in poljskih učiteljev, ki so se še le pred hipom seznanili. Na to napitnico g. ravn. Maciolowskega odgovoril je z navdušeno besedo gospod J. Štěpánek, prof. real. gymn. iz Kutne Gore.

Ta navdušen govor je nemalo dopripomagal k vseobčej pristrénosti. Njemu so sledili še mnogi krajši govori, v katerih se je iz obeh strani trudilo izraziti navzajemno svoja bratovska čutila. Krasen je bil zlasti govor častitljivega Mečislawa Darowskega, s katerim je pokazoval, kakó se je treba z vnetostjo potegovati za izkazbo ljudstva; gosp. Jana Dobrzanskega, ki je spominjaje se v Českej preživečih dób, navajal, kako mu je bilo dano se očitno prepričati o vztrajnosti českega ljudstva in njega vnetosti v národnih stvareh.

Napitnica, ki so jo napravili učitelji g. gostitelju, vzbudila je ne navadno navdušje. Čehje so, solzeč se zagotavljali g. Żoltowskega, da jim ti trenutki, ki jim jih je pripravilo v resnici staropoljsko gostoljubje, ne pridejo nikdar iz spomina. G. Żoltowski zahvaljuje se Čehom za pristréne besede, je prosil česko učiteljstvo, naj bi ne prenehalo delovati za vztrajno slogo česko-poljsko, katera je zlasti v Šleziji močno potrebna, kajti vsaka nesloga zamore biti tema národoma le na škodu.

Ob treh popoldne se je 4 ure trajajoča slavnost skončala. Česki gastje so se ganljivo ločili od velečenjenega pogostitelja in prosili učitelje poljske, naj bi jih, kolikor najprej mogoče v Pragi obiskali. Gospod Żoltowski pak je izrekel pri tej priliki željo, naj bi poprej še vkupno obiskali svoje poljske in česke brate v Tešinu in Opavi, kjer je podobna odkritosrčna manifestacija česko-poljske sloge kaj močno potrebna.

X.

Novice in razne stvari.

[Sadjerejsko društvo v Mariboru] je imelo dne 6. t. m. svoj glavni zbor, pri katerem se je volil novi odbor. Izvoljeni so: načelnikom gosp. Franc Robič, šolski nadzornik; namestnikom g. Feliks Ferk, zdravnik; blagajnikom g. Silv. Fontana, trgovec; tajnikom g. M. Nerat, nadučitelj — vsi v Mariboru. Odbornikom so voljeni: g. Henrik Kalfmann, ravnatelj in Jože Ketz, učitelj na sadjerejski šoli. Dalje gg.: Jan. B. Reich, nadučitelj pri sv. Lenartu, France Windisch, nadučitelj v Slov. Bistrici, Franc Praprotnik, nadučitelj v Pušcavi in Jože Slekovec nadučitelj v Jarenini.

[Na mariborskem gimnaziju] oglasilo se je začetkom tega šolskega leta 309 učencev in 1 privatist, in sicer za I. razred 82, za II. razred 58, za III. razred 36, za IV. razred 40, za V. razred 40, za VI. razred 23, za VII. razred 10 in za VIII. razred 20. Letos oglasilo se je 20 učencev manj kot vlani; za prvi razred vendar 7 več.

[Gosp. J. Pichler] — naš rojak — prišel je kot suplent na ljubljanski gimnazij.

[Največji daljnogled] (refractor) na vesoljnem svetu se nahaja zdaj v Pulkovi, v slavnej zvezdarni blizu Petrograda. Rusi so tedaj prekosili Dunajčane, kateri so imeli do letos največi daljnogled. Dunajski ima v premeru 71, ona dva v Washingtonu in Chicagi 68 $\frac{1}{2}$, a novi ruski refraktor 79 cm v premeru. Steklo tega velikanskega refraktorja tehtja 160, okov 125 klg, tako da je ves daljnogled 275 klg težek in 14-175 m dolg. Pripravljanje v Evropi ulitega stekla, katero so v Ameriki brusili je trajalo 3 $\frac{1}{2}$ leta. Novi daljnogled bodo postavili v posebno zanj iz kamenja in železa sezidanem poslopju na veliko iz ulitega železa narejeno stojalo, ki ima zgoraj na površju jeden meter v premeru. Do 22. t. m. je moral v tem poslopju biti že vse pripravljeno za velikanskega zvezdnega tolmača, tako da bo koncem t. m. pričel svojo zvezdoslovno službo. Opomniti nam je treba, da so se dozdanje poskušnje z novim daljnogledom v Ameriki in Hamburgu prav izvrstno obneslu.

[Prebivalstvo na zemlji.] Po najnovejšem štetju je vseh ljudi na zemlji 1,439,145,300. V Evropi jih živi 312,893,480, v Aziji 831,000,000, v Afriki 205,219,500, v Ameriki 86,116,000 in v Avstraliji 4,411,300.

[Število prebivalcev v Atenah] glavnem mestu Grškega, znaša letos 34,903, med tem, ko se jih je l. 1856 naštel samo 54,834. Znamenito je to, da je moških 47,243, žensk pa samo 37,660, toraj do malega za 10,000 manj.

[Velikost Bodenskega jezera.] Površina tega jezera znaša blizo 10 kvadratnih milj. Ko jezero zamrzne, bi se lahko na njegovi gladki površini zbrali vsi Adamovi zdaj živeči otroci. Pretesno bi jim ravno tudi ne bilo, če niso predebeli, ker na vsakega posameznika pride čveterokot, čegar stran je 4 stopinje dolga. Ko bi pa led od prevelike teže počil in bi vse človeštvo našlo smrt v valovih, naraslo bi jezero samo za 16 cm.

[V Parizu izhaja 53 dnevnikov], ki imajo od 1500 — 10.000 naročnikov ali bralcev. Samo zmerno republikanski list „Petit Journal“ se tiska vsak dan v 600.000 iztisih. Celoma izide vsak dan v Parizu 1.193,000 iztisov, ki so republikanskega mišljenja in samo 339.000 iztisov protirepublikanskega duha.

[Evropske železnice 1883. leta.] Lanske leto so na novo otvorili na železničnih progah v Nemčiji 944, v Avstro-Ogrskeji 844, v Francoskeji 808,

v Rusiji 659, na Laškem 411, v Španskej 403, v Angloškej in Irskej 365, v Švedskej in Norveškej 203, v Nizozemskej in Luksemburškej 117, v Švici 54, v Danskej 41, v Rumuniji 39, v Belgiji 21, v Grški 12 in v Portugalskej 12 kilometrov. Dolgost vseh evropskih železnic na koncu leta 1883 je znašala 183.188 kilometrov, od katerih je imela Nemčija 35.907 km, Angloška in Irska 30.179 km, Francoska 29.688 km, Rusija 25.111 km, Avstro-Ogerska 30.850, Laška 98.453 Španska 8.251, Švedska in Norveška 7.978, Belgija 4.269 km, Švica 2.752 km, Nizozemska in Luksenburg 2.533 km, Danska 1.800 km, Rumunija 1.517 km, Portugalsko 1.494 km, Turčija in Rumelija 1.170 km., Bulgarija 224 km. in Grška 12.

Častite naročnike, kateri so še z naročnino za drugo poletje zaostali, prosimo jo nam v kratkem z pošto nakaznico doposlati, da bomo tudi mi lahko stroške, kateri so ravno ta mesec veliki, poravnali.

S spoštovanjem

Jan. Leon, založnik „Popotnika.“

Podučiteljska služba

v Prihovi, pošta Konjice po IV. plač. razredu se umešča.

Prošnje se naj do **20. oktobra 1884** dpošljejo krajnemu šolskemu svetu v Prihovi.

Okrajni šolski svet v Konjicah, dne 30. septembra 1884.

Haas s. r.

IVAN LEON

v Mariboru

priporoča slavnim uradom in p. n. občinstvu svojo izvrstno viedjeno

tiskarno

v izdelavo vsakovrstnih tiskovin po najnižji ceni. Na dalje priporoča slavnim vodstvom ljudskih šol in krajnim šolskim svetom svojo **veliko zalogo** vsakovrstnih tiskovin za šolsko in administrativno potrebo v slovenskem in nemškem jeziku.

Zaloga Prettenhoferjevih pisank i risank

Tudi se pri njem dobé razne pisalne in risalne priprave po najnižji ceni, mej drugim

100 komadov pisank vsakovrstne liniature	1 fl. 40 k.
100 „ risank broj 00, 1, 2	2 „ 85 „
500 pol sat. papirja po	2 „ 60 „
500 pol po	1 „ 80 „

Na dalje je pri njemu izišel in se dobi (po 3 kr. pola)

Službeni razkazek (Dienstes-Tablelle)

po naredbi c. kr. dežel. šolsk. sveta dne 31. marca 1881 št. 1868.

Z odličnim spoštovanjem

I. Leon.